

Asia

Komission ehdotus asetukseksi lähetystoimintaa harjoittavien organisaatioiden tiettyihin verkkolähetyksiin ja televisio- ja radio-ohjelmien edelleenlähetysiin sovellettavien tekijänoikeuden ja lähioikeuksien käyttämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta (asetus TV- ja radio-ohjelmien verkkolähetyksistä)

Kokous

U/E/UTP-tunnus

U 61/2016 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Neuvosto hyväksyi Coreperissa 15.12.2017 neuvottelumandaatin, jonka pohjalta Euroopan parlamentin kanssa käynnistetään trilogineuvottelut asetuksesta TV- ja radio-ohjelmien verkkolähetyksistä. Euroopan parlamentti äänesti JURI-komitean mietinnöstä 12.12.2017. Asetuksen trilogivaiheen käsittely on meneillään. Eduskuntaa informoidaan käsittelytilanteesta ja samalla valmistaudutaan asetuksen hyväksymiseen neuvostossa sekä Euroopan parlamentin ensimmäisessä lukemisessa. Trilogin etenemisen aikataulu ei ole täysin selvä, mutta on syytä valmistautua asetuksen lopulliseen hyväksymiseen kevään aikana.

Suomen kanta

Jatkoneuvotteluissa Suomi pyrkii siihen, että alkuperämaaperiaatteen soveltamista ei enää kavennettaisi. Suomi ei kannata sitä, että signaalin saamisen teknisestä toteutustavasta edelleenlähetystilanteessa (direct injection) säädettäisiin tässä lainsäädäntöehdotuksessa. Koska lainsäädäntöehdotus kavennetussa muodossa merkitsee edistystä sisämarkkinoilla, Suomen ei ole tarpeen olla hyväksymättä sellaista neuvottelutulosta, jonka määräenemmistö on valmis hyväksymään.

Pääasiallinen sisältö

Asetuksen tarkoituksena on edistää lähetysten oheismateriaalina tarjottavien verkkopalvelujen tarjoamista maiden rajojen yli ja helpottaa muista jäsenvaltioista peräisin olevien televisio- ja radio-

ohjelmien digitaalisia edelleenlähetyskiä suljetuissa verkoissa mukauttamalla unionin oikeudellista kehystä.

Ehdotus liittyy digitaalisten sisämarkkinoiden ja TV- ja radio-ohjelmien rajat ylittävän saatavuuden edistämiseen kuluttajien hyväksi ja erityisesti audiovisuaalisen toimialan kasvun ja kilpailukyvyn edistämiseen luomalla vahvemmat kotimarkkinat.

Ehdotuksella päivitetään nykyisiä EU-lainsäädännössä olevia säännöksiä oikeuksien hankinnasta TV- ja radio-ohjelmien lähettämiseksi ja edelleen lähettämiseksi sisämarkkinoilla (ns. satelliitti- ja kaapelidirektiivi 93/83/ETY) vastaamaan uusia toimintatapoja. Tällaisia toimintatapoja ovat lähettäjäyritysten suoratoistopalvelut sekä verkossa pyynnöstä tapahtuva ohjelmien saataville saattaminen, josta käytetään usein nimeä catch up -palvelu, sekä ohjelmien edelleen lähettäminen suljetussa verkossa.

Suomi on yleisellä tasolla kannattanut komission ehdotusta päivittää satelliitti- ja kaapelidirektiivi kattamaan televisio- ja radiotoimialan uudet toimintatavat. Suomi on kuitenkin suhtautunut varauksellisesti ehdotetun sääntelyinstrumentin, asetuksen, valintaan ja katsonut, että asiasta tulisi ensisijaisesti säätää direktiivillä tai muutoin pitää huolta siitä, että jää riittävästi kansallista liikkumavaraa, jotta asetusehdotuksen mukainen järjestely voidaan sovittaa yhteen olemassa olevan kansallisen järjestelmän kanssa. Suomi on lisäksi katsonut, että asetusehdotuksessa ilmaistua sopimusvapauden periaatetta on syytä vahvistaa. Suomi on myös toivonut, että sääntelyinstrumentti mahdollistaisi verkkopohjaisten lähetysten edelleenlähettämisen, mikä ratkaisisi Ahvenanmaan vaikeudet hankkia tarvittavat oikeudet SVT Play-palvelun (Ruotsin television catch-up-palvelu) edelleen lähettämiseksi Ahvenanmaalla.

Neuvostossa hyväksytyn neuvottelumandaatin mukaan Suomessa käytössä olevaa sopimuslisenssi-järjestelmää voitaisiin jatkossakin hyödyntää ohjelmien edelleen lähettämisen lisensoinnissa. Myös sopimusvapauden periaate on asetuksen käsittelyn aikana jossain määrin vahvistunut ja lisäksi on varmistettu se, että alan kauppatavan mukainen maakohtainen lisensointi ja siihen liittyvä maarajoitusten (geoblokkaus) asettaminen voi jatkua. Edelleenlähettämisen osalta neuvoston neuvottelutulos on komission alkuperäistä ehdotusta teknologianeutraalimpi, kattaen kaikenlaiset suljetut verkot riippumatta toteutustavasta. Tämä vastaa paremmin Suomen voimassa olevan tekijänoikeuslain mukaista teknologianeutraalia sääntelyä.

Suomen neuvottelutavoitteena ollut sääntelyinstrumentin muuttaminen direktiiviksi ei näytä toteutuvan. Myös alkuperämaaperiaate on vesitetty ja lähtökohdaksi on otettu ohjelmakohtaiseen arviointiin perustuva arvio alkuperämaaperiaatteen soveltamisesta. Myöskään TV-yhtiöiden verkko-oheispalveluiden lisensointi edelleenlähettämisen puitteissa, kuten esimerkiksi Ahvenanmaalle kielellisistä ja kulttuurisista syistä tärkeän Ruotsin

SVT:n Play-palvelun edelleenlähettäminen Ahvenanmaalla, ei näyttäisi olevan mahdollista asetuksen perusteella.

Seuraavassa kuvaillaan olennaisimmat erot neuvoston yleisnäkemyksen ja Euroopan parlamentin kannan välillä:

Neuvoston yleisnäkemyksessä *alkuperämaaperiaatetta* on rajoitettu sisältökohtaisesti siten, että sitä sovellettaisiin lähinnä niihin ohjelmiin, joihin TV-yritykset omistavat kaikki oikeudet sekä uutis- ja ajankohtaisohjelmiin. Euroopan parlamentin kannan mukaan alkuperämaaperiaate rajoitettaisiin koskemaan ainoastaan uutis- ja ajankohtaisohjelmia.

Edelleen lähettämisen osalta asetuksen mukainen lisensiointijärjestys koskisi neuvoston yleisnäkemyksen mukaan kaikkia suljettuja verkkoja, mukaan lukien OTT-palveluja, jotka ovat tarjolla tarkkaan rajatulle yleisölle. Euroopan parlamentin kanta vastaa tältä osin komission alkuperäistä kantaa, jonka mukaan edelleen lähettäminen koskee vain iptv-palveluja. Komissio näyttää tällä hetkellä olevan sitoutunut kannattamaan neuvoston yleisnäkemyä.

Euroopan parlamentin näkemyksen mukaan asetuksessa tulisi säätää myös tilanteesta, jossa edelleenlähettäjä saa signaalin suoraan TV-yhtiöltä (*direct injection*). Neuvoston työryhmässä asiasta keskusteltiin asetuksen neuvotteluvaiheessa, ja neuvoston yleisnäkemyksen mukaisesti kyseistä tilannetta päätettiin nimenomaisesti jättää sääntelemättä tässä yhteydessä sen monitahoisuudesta johtuen. Myös komissio on suhtautunut varauksellisesti asiasta sääntelemiseen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 114 artikla (tavallinen lainsäätämisyjärjestys).

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentti äänesti JURI-komitean mietinnöstä (A8-0378/2017) 12.12.2017. Euroopan parlamentin keskeiset kannat selostetaan edellä kohdassa ”pääasiallinen sisältö”.

Kansallinen valmistelu

Sidosryhmätapaaminen 5.2.2018.

Sisämarkkinajaosto (EU8-jaosto) kirjallinen menettely 6.-9.3.2018

Viestintäjaosto (EU19-jaosto) kirjallinen menettely 6.-9.3.2018

Ahvenanmaan maakunnan hallitusta on kuultu asian valmistelussa.

Eduskuntakäsittely

U 61/2016 vp, LiVL 28/2016 vp, SiVL 6/2017 vp, SuVEK 30/2017 vp

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Tekijänoikeus kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Ahvenanmaalla on asiassa erityisintressi, joka liittyy Ruotsin television lähettämien ohjelmien edelleenlähettämiseen Ahvenanmaalla myös siltä osin, kun kyse on television verkossa tarjottavista oheispalveluista.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksella ei ole vaikutusta valtion tai EU:n talousarvioon. Asetuksen tavoitteena on lisensioinnista aiheutuvien transaktiokustannusten vähentäminen rajat ylittävissä tilanteissa. Alkuperämaaperiaatteen soveltaminen *ohjelmatyyppe*kohtaisesti (palvelukohtaisen soveltamisen sijaan) on omiaan aiheuttamaan tulkintaongelmia, ja sen johdosta transaktiokustannuksien olennainen väheneminen ei ole todennäköistä.

Alkuperämaaperiaatteen rajaaminen vain TV-yhtiön kokonaan itse omistamaan tuotantoon saattaa antaa virikkeitä, jotka ovat ristiriidassa yleisen AV-politiikan kanssa, jossa on painotettu tarve huolehtia siitä, että tuotantoyhtiöille jää oikeudet AV-tuotantoihin ja jossa pyritään lisäämään yhteistuotantojen määrää. Toisaalta AV-tuotantojen rahoitusjärjestelmän johdosta ei ole todennäköistä, että TV-yhtiöiden toimintatapa merkittävästi muuttuisi.

Asetus vahvistaisi erityisesti edelleen lähettämisen osalta tekijänoikeuden yhteishallinnointia siten, että sen nojalla on mahdollista, että keskeisten yhteishallinnointiorganisaatioiden ja niiden edustamien oikeudenhaltijatahojen tulot kasvavat, mikäli tulevaisuudessa TV- ja radio-ohjelmien maantieteelliset rajat ylittävä edelleenlähettäminen yleistyy. Koska asetuksen mukainen edelleen lähettäminen ei koskisi TV-yhtiöiden oheisverkkopalveluita, jotka ovat TV-toimialalla yhä keskeisempiä, jäänee vaikutus kuitenkin vähäiseksi.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Suomi on käsittelyssä jäänyt lähes yksin puolustamaan komission ehdotusta, muiden jäsenvaltioiden vastustaessa asetusta eri äänenpainoin. EU:ssa audiovisuaaliset palvelut eivät ole kokonaan sisämarkkinasääntelyn piirissä, ja monissa jäsenvaltioissa suhtaudutaan protektionistisesti AV-alaan. AV-alan katsantokannan mukaan nykyinen komissio on tehnyt kaikkensa murentaakseen maakohtaiseen lisensiointiin perustuvan lisensiointitavan ja avatakseen AV-alan kilpailulle sisämarkkinoilla. Ehdotus on nähty jatkumona tälle politiikalle. Neuvotteluihin on voimakkaasti vaikuttanut EU:n kilpailudirektoraatissa vireillä oleva kilpailuoikeudellinen asia, joka koskee oikeudenhaltijoiden ja TV-yhtiöiden välisiä sopimuksia, joilla rajoitetaan kuluttajien rajat ylittävää pääsyä ohjelmiin (maksu-TV-kortteja koskeva tapaus).

Asiakirjat

15898/17

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Tekijänoikeusneuvos Viveca Still, opetus- ja kulttuuriministeriö,
etunimi.sukunimi@minedu.fi, p. 02953 30297

EUTORI-tunnus

EU/2016/1484

Liitteet

Viite

Asiasanat	tekijänoikeus
Hoitaa	OKM
Tiedoksi	EUE, LVM, OM, TEM, TULLI, UM, VNK, VTV
